

Tremtinys

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

2009 m. birželio 5 d.

Nr. 21 (851)

Eina nuo 1988 m.

spalio 28 d.

2009 m. gegužės 30 d. Vilniuje, Lietuvos nacionaliniame dramos teatre, vykės penkioliktasis, anot pirmajį posėdį kartu su TS-LKD pirmmininko pavaduotoja Rasa Juknevičienė vedusio TS-LKD pirmojo pavaduotojo Valentino Stundžio, – integracinius Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų suvažiavimas prasidėjo išrinktosios Lietuvos prezidentės Dalios Grybauskaitės sveikinimu. Savo laiške ji dėkojo už paramą, TS-LKD jai išreikštą rinkimų metu. „Vertinu ir branginu šią paramą, kaip ir visų Lietuvos žmonių man parodytą pasitikėjimą. Tai priimiu kaip įpareigojimą nuosekliai dirbti Tėvynės labui ir Tautos gerovei. Susikaupusių darbų mūsų valstybėje daug. Tikiu, kad dirbsime darniai ir nuoširdžiai – bendradarbiaudami ir pasitikėdami vienii kitais. Partijos yra bet kurios demokratinės valstybės stuburas. Nuo jų išpažįstamų vertybų, brandos ir padoromo priklauso mūsų visų ateitis“, – rašė D. Grybauskaitė, linkėdama vaisinimo darbo, stiprybės, išminties bei sėkmės visai TS-LKD bendruomenei.

Suvažiavime iš 814 delegatų dalyvavo 698, suvažiavusių iš visų Lietuvos skyrių. Taip pat dalyvavo ir sveikino sėcėjai – kitų partijų atstovai –

Liberalų sąjūdžio vardu – Gintaras Steponavičius, Liberalų ir centro vardu – Raimondas Šukys, Tautos prisikėlimo partijos vardu – Saulius Stoma.

Buvo paskelbti partijos pirmmininko rinkimų rezultatai. 90,44 proc. balsų TS-LKD pirmmininku perrinktas Andrius Kubilius.

Pirminkas

A. Kubilius perskaitė ataskaitinį pranešimą, kuris buvo lakoniškas ir optimistiškas – „esame didelė jėga“. Ivertinės ankstesnės valdančiosios jėgos „nuopelnus“ ir prisipažinės, kad ir dabartinė padarė nedidelių klaidų, išdėstė tris pagrindinius savo vizijos „Lietuva Europoje“ principus.

Pranešimą perskaitė Politikos komiteto pirmmininkas Vytautas Landsbergis, pareiškęs, kad

cinizmas ir populizmas iš Lietuvos dar nepasitraukė; Seimo pirminkas su opozicija šoka viliotinius; per dvi kadencijas į dugną nusmukdyta Seimo institucija.

TS-LKD XV suvažiavimas TS-LKD pirminko Andrius Kubiliaus pavaduotojais išrinko: pirmuju – Valentiną Stundži, pavaduotojomis – Ireną Degutienę ir Rasą Juknevičienę; Politikos komiteto pirminku – Vytautą Landsber-

Apie LR Seimo TS-LKD frakcijos darbą kalbėjo frakcijos seniūnas Jurgis Razma. Jis pasidžiaugė, kad praėjusių kadencijų, skirtingai negu kitų partijų frakcijos, TS-LKD frakcija nesumažėjo, o po rinkimų – padidėjo dvigubai; TS-LKD frakci-

tonas – jo kalboje jautėsi apmaudas – dėl to, kad bylų buvo nemažai, kad partijos nariai savo santykius neretai aikinasi viešai, padedami žurnalistų, kurie tuo naudojasi. „Tai ydinga, tai kenkia partijai ir rodo mūsų netvirtumą... Dažnai jausmai laimi prieš protą...“ Vidinės drausmės ir atsakomybės klausimus Priežiūros komiteto pirminkas ketina kelти TS-LKD tarybos posėdyje.

Suvažiavime priimtos rezoliucijos: „Dėl Molotovo-Ribentropo pakto 70 metų sukakties paminėjimo ir jo tarptautinio ivertinimo“; „Sugražinkite teismus visuomenei“; „Su atsakomybe – už permainingas“, „Dėl svarbiausių valstybės tvarkymo darbų“; „Dėl partijos veiklos 2009–2011 metų gairių“; „Dėl seimos politikos stiprinimo“; „Dėl Siaurės srovių duotiekio keliamos grėsmės“.

TS-LKD išteigta Jaunimo bendruomenė; TS-LKD Senjorų klubas pakeitė pavadinimą ir tapo TS-LKD Senjorų bendruomene.

Audronė V. ŠKIUDAITĖ

TS-LKD pirminkas Andrius Kubilius su Marijampolės aps. viršininkė, TS-LKD Kalvarijos sk. pirmininkė Birute Kažemėkaite ir kalvarijiečiais

Rimvydo Žeimio nuotr.

gi. Taigi svarbiausiuose partijos postuose išliko ta pati komanda, o jaunimui partijos pirminkas patarė svori ir masę kompensuoti pagreičiu.

jos nariai Seime yra vieni darbingiausių ir aktyviausių.

Kitoks buvo Priežiūros komiteto pirminkas Alfonso Andriuškevičiaus, perekinto dar vienai kadencijai,

Kilni mirtis – gyvenimo vainikas

Prie paminklo viršilai Liudui Biriukui, žuvusiam 1919 m. gegužės 29 dieną, paménome karių savanorių žūties ir Anykščių išvadavimo 90-metį.

1918 m. vasario 16 d. paskelbus Lietuvos Nepriklausomybę, jaunai Lietuvos valstybei teko kovoti su besiveržiančiais į mūsų šalį bolševikais, lenkais ir bermontininkais. Kovos prasidėjo 1919 metais. Pirmasis pėstininkų pulkas išvadavo Žemaitkiemį, Balninkus, Kurklius, Traupį, Kavarską. Pirmojo šio pulko kuopa, vadovaujama karininko Kazimiero Ladygos, vadavo Anykščių miestą. Lietuvos kariuomenė į Anykščius ižygiau 1919 m. gegužės 19 d. 20 val. 20 min. Anykštėnai džiaugdamiesi sutiko Lietuvos karius. Tačiau kovos su bolševikais tęsėsi. 1919 m. gegužės 23 d.

Šiaulių kaimo laukuose, netoli nuo „siauruko“ geležinkelio bėgių, šalia dabartinio Rubikių kaimo, nuo priešo kulkos žuvo 1-ojo pėstininkų pulko viršila Liudas Biriukas ir eilinis Pranas Grušauskas. Žūties vietoje pastatyti paminklai Nepriklausomybės kovų savanoriams – viršilai Liudui Biriukui ir Pranui Grušauskui. Lietuvą okupavus sovietams valdžia šiuos paminklus nugriovė.

1988 m. šaulio Eligijaus Smetonos iniciatyva viršilos Liudo Biriuko paminklą surado, atkasė ir atstatė. Prie paminklo, pastatyto 1918 metais, minėjome viršilos Liudo Biriuko ir jo bendražygį žūties bei Anykščių išvadavimo 90-ąsias metines. Į šventę „siauruką“ atvyko Anykščių 1-oji Dariaus ir Girėno šaulių kuopa ir Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos

Anykščių filialo choras. Prie paminklo būriavosi keletas vietinių gyventojų. Anykščių šaulių kuopos jaunieji šauliai prie paminklo padėjo gėlių, uždegė žvakucių. Tylos minute buvo pagerbtai žuvusieji. Nuaidėjo patrankos šūviai. Trys jaunieji šauliai – dvi merginos ir vaikinas, davė priesai ką ištikimai tarnauti Tėvynei. Kalbėjo Anykščių šaulių kuo posvadas Zenonas Mameniškis, jaunieji šauliai ir šaulys Eligijus Smetona.

LPKTS Anykščių filialo pirmininkė Prima Petrylienė džiaugėsi gausiu jaunujių šaulių būriu, paprasė nepamiršti žuvusiųjų už Lietuvos laisvę. „Kilni mirtis – gyvenimo vainikas. Mes žuvome, kad jūs būtumėte laisvi,“ – šie žodžiai, prieš 90 metų išrašyti paminklo plokštėje, įpareigoja mus branginti Laisvę.

Liudvika DANIELIENĖ

Posovietinio laikotarpio tektoniniai pokyčiai

Be Tautos paramos tokius pokyčius negalėjo rastis. Rinkėjų valia suformuotas Seimas keičia vidaus politikos kryptį. Rinkėjai numojo ranka į atsibodusius rinkiminius gražbyliavimus ir stebétinai didele balsų dauguma atidavė balsus vienai asmenybei iš septynių kandidatų į prezidento pareigas, aiškiu kalbėjimu ir valstybine veikla parodžiusiai, kad politiko žodis su darbu gali eiti parankiu.

Rinkėjai įvertino Seimo dviejų kadencijų darbą

TS-LKD XV suvažiavime partijos pirminkas A. Kubilius konstatoavo, kad „ši paraiška žmonių valia – geriausias įrodymas, kad pastaruoju as tuonierius metus val-

džiusi senosios ir naujosios nomenklatūros sąjunga, parversti Lietuvą bejėje ir pralaiminčia valstybe, tapo nebe-pakenčiamą. Politinės valios deficitas, valdžios neveiksumas ir neapginti bendrieji vi-suomenės interesai, kitokios Lietuvos ambicijos stygijus, nepasirengimas ekonomikos nuosmukiui, suvešėjusi korupcija, tiesos slėpimas ir neatsakingas populizmas – visa tai bėdė akis daugeliui rinkėjų.

Kalbėtojas pareiškė, kad „baigiasi posovietinis laikotarpis, oligarchų ir nomenklatūros valdymo laikotarpis, cinizmo ir populizmo dominavimo šalies politikoje laikotarpis.“ Premjero nuomone, „permainos dar nematomos plika akimi, tačiau tai – prasidėję tektoniniai pokyčiai.“

(keliamas į 2 psl.)

Posovietinio laikotarpio tektoniniai pokyčiai

(atkelta iš 1 psl.)

Politinė jėga, pasisavinusi socialdemokratų pavadinimą, be abejo, savo gretose turi ir jaunesnės kartos atstovų, kurie tikriausiai siektų perimti tradicines socialdemokratijos vertėbes, stiprinančias viešajį interesą. Be tokio siekio opozicija vargu ar gėbėtų konstruktiviai dirbtį, tuo labiau sekti Vakarų Europos pavyzdžiu. Bet tai – ne šio rašinio tema.

Lietuvos santykis su Europos Sąjunga (ES)

TS-LKD XV suvažiavimas dar dvejiems metams praešė A. Kubiliaus įgaliojimus eiti partijos pirmininko pereigas. Rinkėjų pasitikėjimas įpareigoja partijos vadovybę, drauge ir visus kitus narius vykdyti pradėtas permainas, atsižvelgiant į grįžtamojo ryšio rezultatus. Reikia tikėtis, kad blaškymosi ir stabčiojimo pavyks išvengti.

Be abejo, absolūčiai daugumai rinkėjų rūpi, ar po liepos 12 d. įvyksiančios inaugracijos trys aukščiausios valstybės valdžios, būtent Prezidentė, Seimas ir Vyriausybė, sėveikaus efektyviai? Istorinis šansas vilioja. Būtų didele kliuda neišméginti visas galimybes. Premjeras išvardijo tris pamatinius principus, apibrėžiančius santykį su Europos Sąjunga (ES): Lietuvai ir ES bus naudinga, kai kuo daugiau Europos bus Lietuvoje, kai kuo daugiau Europos bus pačioje Europoje, nes tik vienu balsu kalbanti Europa gali atsverti stiprėjančius ekonomikos ir politinės įtakos centrus: Kiniją, Indiją, Braziliją. Trečasis principas didelei buvusių rezistentų, tremtinių, sovietų politinių kalinių šeimai analiptol ne naujas: Lietuvai ir visai ES bus tuo geriau, kuo daugiau Lietuvos rasis Europoje.

Lietuva gali paspartinti Europos vienijimą

Pastarajį principą glaustai paaiškina suvažiavime priimtas pareiškimas dėl M-R pakto 70-mečio paminėjimo. Pareiškime teigiamo, kad „Europa niekada nesusivienys, jei nepasieks bendro požiūrio į savo istoriją, nepripažins nacizmo, stalinizmo ir fašistinių bei komunistinių režimų bendru paveldu.“ Karo ir genocido nusikaltimų paveldas ir stoka jo vertinimo iki šiol Europoje trukdo atkurti teisinumą. Taigi paminėtų trijų pamatinį principą laikymasis taps savotišku valdžių veiksnumo išbandymu. So-

vietinio režimo represijas patyrusieji Lietuvos gyventojai per savo visuomenines organizacijas daugelių kartų reikalavo ir reikalauja, kad Tarptautinis teismas įvertintų sovietų padarytus karo ir genocido nusikaltimus. 2000 metais vykusio Tarptautinio Vilniaus visuomeninio tribunolo nuosprendis byloja, kad „būdama pseudomokslinė, antihumanistiška, lemianti prievertą, tautų tarpusavio nesantaiką, propaguodama socialinių ir tautinių grupių genocidą, komunistinė doktrina yra nusikalstama ir turėtų būti uždrausta visose pasaulio valstybėse.“

Ten pat konstatuojama: „Privalu pripažinti, kad Antroji pasaulinė karą sukėlė nacistinė Vokietija ir komunistinė SSRS. 1939 m. SSRS, sudariusi M-R paktą ir jo slaptuosius protokonus, jais remiantis įvykdė agresiją prieš Lenkiją, Suomiją, Lietuvą, Latviją, Estiją ir kitas valstybes.“ Vilniaus Tribunolo nuosprendis buvo įteiktas tarptautinėms organizacijoms, tarp jų ir Jungtinė Tautų Tarptautiniam Baudžiamam Teismui.

Pagrindinis klausimas kiekviename kandidatu

Birželio 7 d. Lietuvos vyks rinkimai į Europos Parlamentą. Kandidatų sąrašuose daug asmenų, niekuo nepasižymėjusių nei politinėje, nei kultūrinėje, nei visuomeninėje veikloje. Susidaro įspūdis, kad siekiama bet kokia kaina patekti į Parlamentą, po to reguliariai ir laiku atsiimti solidžią algą. Žiniasklaidoje nėra išsamesnių žinių, kaip išrinktieji dirba Parlamente – kolektivai ar pavieniui gina Lietuvos viešaji interesą.

Siūlytina rinkėjams pasidomėti prieinamomis priešmonėmis, kaip vienas ar kitas kandidatas vertina komunizmo nusikaltimus ir ar žada reikalauti Europos Parlamente, kad būtų teisiškai įvertinti sovietų padaryti karo ir genocido nusikaltimai. Žinoma, rūpi ir okupuotų šalių gyventojams padarytos žalos atlyginimas.

Rusija pati išvardijo esanti Sovietų sąjungos teisių, tągi ir atsakomybės, perėmėja. Lietuvos iniciatyvos šiuo klausimu turėtų remtis unikalia patirtimi. Lietuvos partiznai – Laisvės kovotojai visą dešimtmétį vieninteliai iš visų sovietų pavergtų kraštų grūmėsi su okupantu. Lietuvos patirtis turėtų tapti Europos istorijos dalimi.

Edmundas SIMANAITIS

Zinios iš Seimo

Kas yra partizanai dabartinei Lietuvos valstybei?

Pastarasis laikotarpis Lietuvoje kaip niekad pripildytas viešų ir intensyvių pamastymų apie praėjusio amžiaus okupuotos Lietuvos skaudžią netekčių, kovų ir žiaurių žudynių praeitį. Visuomenėje ši diskusija buvo paskatinta, nes šie metai yra paskelbti Lietuvos laisvės kovos sajūdžio metais, o Lietuvos partizanų Prezidentas Jonas Žemaitis-Vytautas – ketvirtuoju Lietuvos Prezidentu. Po šių veiksmų paaškėjo, kad Lietuvos ir užsienyje daugelį metų veikia keletas grupių, kurios intensyviai šmeičia Lietuvos partizanus ir iš visų jėgų stengiasi išlaikyti okupacijos sovietų valdžios sukurptus mitus apie juos, kaip apie banditus ir žudikus.

Padėti taisių émési politikai. Pirmieji apie ne Lietuvos sukurtą interneto svetainių, juodinancių partizanus, žalą émési kalbėti TS-LKD frakcijos nariai Petras Luomanas ir Paulius Saudargas. Jų kreipimosi į Generalinę prokuratūrą vienintelis laimėjimas buvo tas, kad Policijos departamentas susidomėjo tokiose svetainėse propaguojamais komunistinių simboliais. Neva, Lietuvos įstatymai daugiau nenumato jokių sankcijų už panašias veikas.

Todėl kitas jų nuoseklus žingsnis – įregistruotas naujas įstatymo projektas, numantantis baudžiamąjį atsakomybę už komunistinio ir nacistinio režimų nusikaltimų Lietuvos neigimą. Tikimasi, kad tokis įstatymas užkirstų galimybę perrašinėti Nepriklausomos Lietuvos istoriją pagal senają sovietinę retoriką ir valią. Sispolitikų žingsnis susilaukė žmogaus teisių gynėjų (konkrečiai – H. Mickevičiaus) skeptiško požiūrio, neva nėra ko čia po praetį kapstytis. Pagal jų išėjimą, kad gyvenkime mes sočiai ir ramiai Europos Sąjungos vartojimo kultūroje ir auginkime vis naujas ir naujas mankurtų kartas, kurie nėra nereikia žinoti nei apie Laisvės kovas, nei apie genocidus ar holokaustus. Tokia nuostata – tiesus kelias į minėtų baisybių ir neteisybių pasiskartojimą, žmonių dvasinių skurdinimą, nužmoginimą ir vertimą sočių puskvailių ar pusžmogių banda.

Gegužės 25 d. šiuo klausimu netiketai stiprią ir prolietuvišką nuomonę interneto dienraščiuose išsakė žinomas žurnalistas ir apžvalgininkas Virginijus Savukynas. Jis taip pat nusistebėjo nuomonėmis, kad P. Luomanas ir P. Saudargo pasiūlymai téra tik politikavimas ir praeties žaizdų aitrinimas: „Naudojant tokia

Lietuvos partizanų vadus reikia ginti ir nuo žydų radikalų“

Beveik tuo pačiu metu kita Seimo narių grupė, TS-LKD frakcijos nario Gintaro Songailos iniciatyva, émési ginti radikalų žydų interneto svetainėje šmeičiamus Lietuvos partizanus. Gegužės 27 d. Seimo nariai G. Songaila, Ka-

zimieras Uoka (TS-LKD), Saulius Stoma (TPP), Dalia Teišerskytė (LLS), Julius Sabatauskas (LSDP) kreipėsi į Lietuvos Respublikos Generalinę prokuratūrą, reikalaudamis pradeti ikišeinių tyrimą dėl baudžiamosios atsakomybės už Lietuvai nusipelniusių asmenų šmeičią, kurį interrete svetainėje paskleidė Lietuvos žydų asociacija Izraeliye, vadovaujama išsevio iš Lietuvos Josephu A. Melamedo.

„Esame pasipiktinę šmeičtu, kurį skleidžia vadinamoji Lietuvos žydų asociacija Izraeliye apie Lietuvai nusipelniusius asmenis, žymius Lietuvos partizanus – Adolfą Ramanauską-Vanagą, Lioginą Valiukevičių-Džuką, Juozą Barzdą-Bradauską, Juozą Lukšą-Daumantą ir kitus“, – teigia pareiškimo autoriai.

Is tiesų apie šią interneto svetainę Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungą bei jos pirminkas Antanas Lukša, labai nusiminęs dėl joje šmeičiamo žuvusio brolio Daumanto, žinojo jau apie porą metų. Tačiau kiek jis besikreipė į įvairias instancijas ir politikus – praėjusime, kai riuju valdomame Seime niekas nė pirsto nepajudino, kad šineiteisybė būtų ištaisyta.

Interneto dienraštis apie šį tinklapį rašė šitaip: „Tinklapaje išvardytas ne vienas šimtas žmonių, kurie tiesiai šviesiai vadinami „lietuvių žydų žudikais“. Absoliuti dauguma pavardžių – lietuviškos, nors esama ir skambančių rusiškai, vokiškai ar žydiškai. Sąrašuose, kurie sudaryti pagal atskirus Lietuvos miestus ir rajonus, paminėtos ir kelios moterys. Greta pavardžių nurodytos vietovės, kuriose vykdytose žudynėse esą dalyvavo šie asmenys.

Ispūdingiausiai atrodė Kauno sąrašas, kuriame – 1193 pavardės. Kai kurie asmenys esą dalyvavo žudynėse ir pogromuose ne tik Kaune (fortuose, „Lietūkio“ garaže), bet ir aplinkiniuose miesteliuose. Greta leitenanto Juozo Barzdos pavardės ir nuotraukos pateiktas toks apibūdinimas: „žiaurus sadistas žudikas, dalyvavo nužudant tūkstančius nekalty žmonių – vyrų, moterų ir vaikų – Lietuvos bei Sovietų sąjungoje“. Taip pat vadinosi Lietuvos karininkas, inžinierius, brigados generolas Juozas Barza-Bradauskas, tarpu karjero apdovanotas dvim ordinais. Tame pačiame sąraše minimas Juozas Lukša.

(keliamas į 3 psl.)

Žinios iš Seimo

Kas yra partizanai dabartinei Lietuvos valstybei?

(atkelta iš 2 psl.)

Po dviem jo nuotraukomis pažymėta: "žiaurus sadistas", "žudikas - 68 nekalėjus žmonių žudynių "Lietūkio" garaže 1941 m. birželio 27 d. herojus", "po tūkstančių žydų nužydymo Kaune ir kitur". Si pavardė ir pateikta nužydymo data - 1951 m. - sutampa su partizano Juozo Lukšos-Daumanto. Alytaus sąraše paminėta karininko Adolfą Ramanauską pavardę. Jis esą buvo "žiaurus masinių žudynių dalyvis, vienas iš pagrindinių žydų žudikų Druskininkuose, Merkinėje, Butrimonyse, Jiezne ir kitur". Sis vardas ir pavardė sutampa su partizanų vado Vanago. Jo dukterį, Seimo narę Auksutę Ramanauskaitę-Skokauskienę žinia, kad tėvas įtrauktas į žydų žudikų sąrašą, pribloškė: "Tai kažkokia klaida. Gal pavardės supainiotos? Mano tėvelis jokiu būdu negali būti siejamas su tokiais dalykais.

Net šešėlio negali būti. Jis buvo tolerantiškas žmogus. Net priešininkai sakydavo, kad jis yra idealistas."

G. Songaila interneto dienraščiu „Alfa.lt“ teigė besitinkintis, kad diplomatiniu keliu gali pavykti daryti įtaką šiam tinklalapiui. Jis sako iš prokurorų girdėjės pažadą, jog gavę kreipimasi į pradės ikiemsinių tyrimą, bet daug iš teisėsaugos darbo nesitiki. Todėl Seimo nariai paragino Lietuvos Respublikos Prezidentą, Užsienio reikalų ministrą ir kitas valstybės institucijas imtis diplomatinių priemonių, siekiant užkirsti kelią nepagrįstų kaltinimų skleidimui ir nesantaikos kurstymui.

„Tikimės paskatinti Lietuvos valstybės institucijas imtis veiksmų, visų pirma diplomatinį, kad užkirstų kelią tiems nepagrūstiems kaltinimams žmonėms, kurie negalėjo ir nebuvę susiję su žydų

šaudymu. Kalbu apie Lietuvai nusipelniusius žmones, partizanų vadus. Manau, efektyviausios būtų diplomatinių priemonės. Teisėsaugai gali kilti keblumų vykdyti tyrimą prieš Izraeliye esančius žmones, nes per keliolika metų niekas nepasirūpino sudaryti teisinės pagalbos sutarties su šia šalimi. Bet gal pats laikas tai išspręsti“, – sakė G. Songaila.

Išspręsti būtina. Nejaugi leisime šitaip šmeižti Lietuvos laisvės kovotojus? Nejaugi leisime ketvirtajį Lietuvos Prezidentą Joną Žemaitį-Vytautą vadinti žydšaudžiu? Nejaugi leisime teisėsaugai užsimerkti ir nematyti, kaip juodinami garbiniai mūsų tautos sunūs ir dukters?

Kam reikia suniekinti Lietuvos partizaninį karą ir kodėl tik dabar prabilta apie prieš 10 metų paskleistą šmeižtą?

Ingrida VĖGELYTĖ

Sumažinta lėšų „Misijai – Sibiras“

Gegužės 28 d. Seimo Paspriešinimo okupaciniams režimams dalyvių ir nuo okupacijų nukentėjusių asmenų teisių ir reikalų komisijos pirmininkas Arimantas Dumčius susitiko su Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos (LiJOT) preidentu Šarūnu Frolenko ir LiJOT programų

vadovu Arnu Marcinkumi. LiJOT atstovai papasakojo apie „Misija Sibiras“ organizavimą, atrankos kriterijus, iškilusias finansines problemas. Pagrindinis šių ekspedicijų tikslas – kelti pilietiškumo ir patriotiškumo idėjas.

Komisijos pirmininkas A. Dumčius pastebėjo, kad Li-

JOT atstovų sulaukė per vėlai, pobiudžetopatvirtinimo, sužinojus apie finansavimo sumažinimą projektui „Misija Sibiras“. Šis klausimas bus svarstomas artimiausiai komisijos posėdyje. Komisija ieškos būdų, kaip padėti projektui „Misija Sibiras“ išlikti.

Danguolė STONYTĖ

Apie rinkimus į Europos Parlamentą

Šiemet birželio 7 d. įvykiančiuose rinkimuose Lietuva išrinks 12 europarlamentarų. Naujos kadencijos Europos Parlamente (EP) iš vieno bus 736 nariai.

Lietuvoje rinkimuose dalyvauja 15 partijų (262 kandidatai). Europarlamentarai renkami proporciniu būdu pagal partijų sąrašus. I EP pateks atskirų partijų, peržengusiu 5 proc. barjerą, atstovai pagal rinkėjų pareikštą valią ir gautus pirmumo balsus.

Sociologai ir politologai spėja, kad į EP rinkimus ateis mažai rinkėjų. Prognozuojamas mažas rinkėjų aktyvumas sudauro prieplaidas daugiausia balsų laimėti tradicinėms partijoms, turinčioms pastovų ir aktyvų elektoratą. Tokia partija yra Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai (TS-LKD). Jos numeris – 11.

TS-LKD sąrašo Nr. 11 lyderis – europarlamentaras prof. Vytautas Landsbergis (jo numeris sąraše - 1.). Šia-

sąmoningai, aktyviai ir drąsiai reitinguoti sąrašo kandidatus, t.y. skirti pirmumo balsus.

Sudarant porinkinius sąrašus,

pirmesniuoju eilėje bus išrašomas kandidatas, surinkęs daugiau rinkėjų pirmumo balsų.

Neabejojama, kad jie galėtų susitelkti ir kryptingai dirbtį Europos Parlamente.

Tai žmonės, kurie EP galėtų

sąžiningai siekti, kad europiniu lygiu būtų įvertinti komunistinių ir nacistinių režimų nusiskaltimai. Jie tikisi sulauksi rinkėjų pasitikėjimo, nes daugmetu yra kartu su buvusiais politiniais kaliniais ir treminiais, Lietuvos laisvės kovų dalyviais, geros valios žmonėmis.

Apie šiuos kandidatus daugiau informacijos galima rasti tinklalapiuose:

www.tsajungai.lt;

www.manobalsas.lt.

Petras MUSTEIKIS

PIRMUMO BALSAI

I rinkimų biuletenio langelius aiškiai išrašykite kandidatų numerius iš sąrašo Nr. 11. Kandidatų pavardžių nerašykite.

Balsuokite ir reitinguokite!

Nuoširdžiai dėkojame

Vėjuotą gegužės šeštadienį, vadovaujami LPKTS Šiaulių filialo vadovu V. Deveikio, V. Jakubauskiene, K. Arlingevičiaus, LPKTS Radviliškio filialo pirmininkės S. Janušonienės ir LPKTS Pakruojo filialo pirmininko V. Palujansko ir lydimi Jūratės Marcinkevičienės, Tremties ir rezistencijos muziejaus vadovo istoriko Dariaus Juodžio, laikraščio „Tremtinys“ redakcijos atstovų, keliavome Prisikėlimo apygardos partizanų takais.

Gilią įspūdį paliko į Šeduva iš visos Lietuvos suvažiavę daugybė žmonių, prie paminklo pagerbusių Lietuvos partizanų atminimą.

Uždegėme žvakucių partizanų vadų 1949 m. vasario 16 d. suvažiavimo atminimui Mėnaičiuose. Sustodami prie

partizanų žūties ir kovos vietų po truputį artėjome į mums be galio brangią gimtąją Šiaurės Lietuvą.

Visur mus pasitiko savveiklininkų dainos, pokalbiai su kovų už Lietuvos laisvę liudininkais, buvusiais partizanais, bendruomenių atstovais. Kutaičiuose ypač įsiminė partizano Antano Dominausko našlės Birutės pasakojimas, prisiminimai apie žuvusius kovotojus.

Ačiū šios kelionės organizatoriams, ačiū už naujosios Lietuvos istorijos pamoką – atminimo pagerbimą.

Ziemgalietės – Julija DOMINAUSKAITE-AUKSORAITIENĖ, Aldona MISIUTĖ-DAKNIENĖ, Irena Liucija KERELYTĖ

Mėnaičiuose pagerbėme LLKS tarybos Deklaracijos signatarų atminimą

Dėkoja

Druskininkų Rezistencijos ir tremties muziejaus vadovas, gegužės 16 d. „Muziejaus nakties“ ant Ratnyčios upės krančio organizatorius Gintautas Kazlauskas dėkoja LR Seimo nalei A. Ramanauskaitei-Skokauskienei ir užsienio reikalų ministro patarėjai R. Morkūnaitei už dalyvavimą renginyje.

Skelbimai

Birželio 8 d. (pirmadienį) 16 val. Lietuvos politinių kalinų ir tremtinių sajunga kviečia į Lietuvos kariuomenės Kauno įgulos karininkų ramovę (A. Mickevičiaus g. 19) pasiklaušyti koncerto, skirto Tėvo dienai. Koncertuose Kauno miesto moksleiviai, operos solistas, Lietuvos televizijos konkurso "Triumfo arka" dalyvis Mindaugas Jankauskas.

Malonai kviečiame dalyvauti.

Birželio 13 dieną (šeštadienį) 11 val. Tauragės Šv. Trejybės bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už 1949 m. birželio 14 d. Tauragės rajono Kęscių kaime žuvusius partizanus: **Praną Kaktą, Fabijoną Abromą, Joną Jončą, Juozą Ozbergį, Antaną Toleikį ir Augustą Galinaitį**. Po pamaldų – minėjimas prie paminklo partizanams Kęsciuke.

Malonai kviečiame dalyvauti.

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumeratos indeksas – 0117.

Prenumerata kainuoja: 1 mėn. – 6,40 Lt, 3 mėn. – 19,20 Lt, 6 mėn. – 38,40 Lt.

Vienas savaitraščio numeris kainuoja 1,60 Lt.

„Tremtinys“ išeina keturis kartus per mėnesį.

Prenumerata priimama „Lietuvos pašte“ iki birželio 18 dienos.

Nutilusios Mamytės dainos

1948-ųjų rugpjūtis. Mamytė grijo iš Rygos. Kiek vaikams džiaugsmo! Kokiu tik lauktuvių neparvezė: sasiuvinių, spalvotų pieštukų, trintukų, naujų drabuželių. Už kelių dienų – rugsėjo 1-oji. Taip norisi eiti į mokyklą! Aš jau trečiokė, broliukas Algis – antrokas. Šešiamečiu Benukui ir keturmetei Janutei bus nuobodu be mūsų.

Buvo gražus besibaigiančios vasaros vakaras. Tėveliai grijo šienavę, apsiruošė ūkyje. Dar taip nesinorėjo gultis. Mamytė pasiūlė visiems padainuoti – vakaras ramus, gražiai dainos skambės. Sustojam gale namo septynies: senelis, tėveliai ir mes, keturi vaikai. Na, ir užtraukėm! Net pušnelyje aidas atsiliepė. Daug dainų žinojom ir mes, vaikai. Visi buvome bal singi. Mūsų kaime Mamytė buvo geriausia dainininkė, tai dainos skambėdavo dažnai. Ilgai dainavome ir tą vakarą.

Aušo ankstyvas rugpjūčio 26-osios rytas. Nežinau, kokius sapnelius tą naktį savavom keturi maži vaikai, bet šis rytas pakeitė ramų ir darnų šeimos gyvenimą visam laikui. Negrįztamai...

Prižadino baisus šurmulyus apie namą, garsus beldimas į duris. Visur landžiojo ginkluoti svetimi žmonės, viskā vartė, mėtė, kažko ieškojo. Daržinėje durtuvaiss šiena badė. Pasirodo, ieškojo Mamytės dainų sasiuvinių (kažkas iškundė, kad ji rašo antitarybines dainas). Namas buvo apsuptas, net senelio neišleido gyvulių perkelti. Sasiuvinius surado. Išeidama Mamytė pasakė: „Dalyt, išsineša tavo dainų sasiuvinius“. Tai buvo paskutiniai ištarti žodžiai, kuriuos aš iki šiol prisimenu. Mamytė išvedė kaip didžiausią nusikaltėlę, lydimą kareivij su šautuvaiss. Broliukas Algis dar sekė iš paskos, bet pavadino ji šuniukščiu ir parvarė namo.

Rytojais dieną plentu iš Vabalniko į Biržus ją vežė atviroje mašinone. Mes su broliu matėme, o ji mūsų nepastebėjo, tik šüktelėjo praeinčiam pažystamam, kad perduotų namiškiams, jog ją išveža į Biržus. Nuotinos dienos nei Mamytės, nei jos balso negirdėjome.

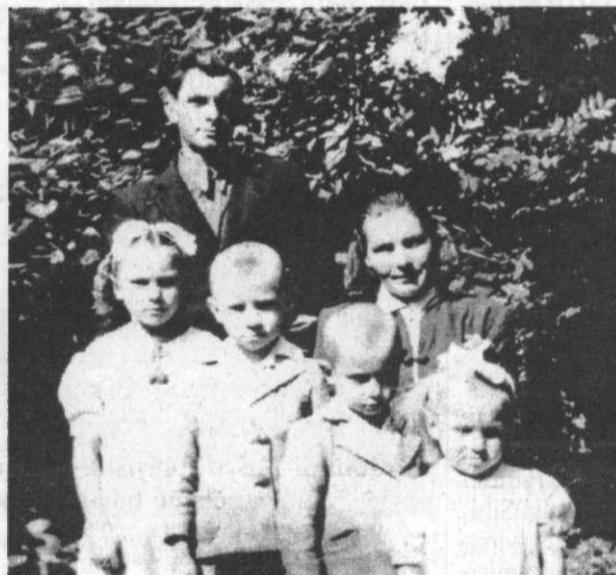
Sužinojome, kad nuteisė kalėti 10 metų. Už ką?! Tada mes nesupratome... Retkarčiais slapta įsiūtus laiškeilius gaudavome, ir ji gaudavo nuo mūsų. Išvežė į Irkutsko sritį, vėliau – dar toliau, o toliau nebebuvo kur. Iš Magadano laiškus gaudavome retai, ir tuos pačius raše tik pažystamieems. Mūsų adresu laiškai neateidavo, negaudavo ir Mamytė mūsų laiškų. Raše, kad stengiasi gerai dirbt, kad už vienerius užskaito dvejus atkalėtus metus. Sužinojo, kad aš mokauosi Panevėžyje, kad ruošiuosi būti

mokytoja. Tuo labai džiaugėsi.

Nelemta buvo sulaukti amnestijos dėl Stalino mirties. Tėvynės ir vakių ilgesys, sunkus darbas nualino sveikatą. 1953 m. gruodžio 9-osios rytą mūsų Mamytė mirė. Jai buvo tik 41 metai.

Labai išsamų ir šiltą laišką apie mūsų Mamytės mirtį mums parašė jos likimo draugai iš Magadano. Apraše, kaip tą rytą Mamytė dirbdama ant „kirkos“ surašė vaikų ir vyro vardus, jų metus, kad dainavo lietuviškas dainas ir bedainuodama sukniubo. Kalėjimo sąlygomis, anot laiško autoriaus, jog gyvybės išgelbėti nebuvo galima.

Labai gaila, kad neišsaugojome to brangaus laiško! Jis éjo iš rankų į rankas, visas buvo aplaistytas ašaromis. Kaltinu save, kad jis neišliko vaikams ir vaikaičiams paskaityti.

Simsonų šeima. Vaikai (iš kairės): Dalia, Algimantas, Bénias ir Janutė. 1948 m. vasara. Gulbinėnų k., Pasaulyo r. Prieš pat Mamytės areštą

Mano atmintyje Mama išliko jauna, linksma, labai darbštī, mēgstanti bendrautti. Labai rūpinosi mumis, vaikais. Dažnai pagalvoju – kaip ji visa da ir visur suspėdavo? O darželis koks buvo! Kokiu tik gėlių neaugino!

Kai nebebuvo Mamos, kitą pavasarį nebegrįžo į žiuolą gandrai, nutilo „mojavinės“ giesmės ir jaunimo dainos.

Lankiausi Ypatingajame archyve Vilniuje. Susipažinau su Mamos, Eugenijos Aukštikalnytė-Simsonienės, gimusios 1912 m., ir jos bendražygį byla. Čia buvo ir tie jos dainų sasiuviniai, už kuriuos dar keletą metų kalėti pridėjo. Daugiausia tai buvo jaunystės laikų dainos, datuotos 1935–1937 metais. Prie kai kurių prirašyta – „antitarybinės“. Keletas buvo ir nauji, gal jos, gal kieno kito apie partizanus sukurtos. Šių sasiuvinių su dainomis kopijas turia ir aš. Tai viskas, kas Mamytės liko.

Vartydama bylą ir skaitydama tardymo protokolus mąsciau: ar galėjo Mamytė net susapnuoti, kad anuomet 9,5 metų dukrytė daugiau nei po 50 metų lies rankomis ir skaitys visą tardymo medžiagą, nulémusiąjos likimą. Pirštų galais liečiau jos kiekvieną parašą, verkiau ir mintyse sakiau: „Mamytė, kaip mums tavęs trūko...“

Dalia SIMSONAITĖ-ANTANAVIČIENĖ

Kvedlinburgas. Čia pirmą kartą jamžintas Lietuvos vardas

Pirmą kartą Kvedlinburgo vardas minimas 922 m. karaliaus Henrike I pasirašytame akte. Po Henrike I mirties jo žmona Matilda 936 m. įkūrė Šv. Servacijaus moterų vienuolyną, kuriam 1008–1030 m. buvo surašyti Kvedlinburgo analai. Juose pirmą kartą paminėtas Lietuvos vardas. Ap link vienuolyną išsiplėtė gyvenvietė. 994 m. karalius Otonas III Kvedlinburgui suteikė miesto teises. 10–11 a. Kvedlinburgas buvo svarbus kultūros centras, 1384 m. įstojo į Žemutinės Saksonijos miestų sąjungą, 1426–1477 m. buvo Hanzos narys. 1539 m. miesto gyventojai priėmė liuteronybę.

Europos Parlamento nario V. Landsbergio biuro surengta kelionė gegužės 3–10 d. į vieną iš Europos Parlamento būstinių – Strasbūrą prasidėjo lietuviams reikšmingame Vokietijos mieste Kvedlinburge (vok. Quedlinburg). 1009 m. jo analuose (metraščiuose) pirmą kartą buvo paminėtas Lietuvos vardas. Kadangi 35 žmonių – TS-LKD narių ir rėmėjų grupė iš Skuodo, Kupiškio, Kauno ir Vilniaus, lydėjo geros vadovės, apie šią ypatingą vietą sužinojome daugiau negu eilinis lietuvis.

Kvedlinburgas yra išsidėstęs Harco kalnų masyvo papédėje, prie Bodės upės (Saalės intakas), Saksonijos-Anhalto žemėje, į pietvakarių nuo Magdeburgo (kažkada buvusi Saksonijos sostinė), o po Antrojo pasaulinio karo atitekės sovietų itakos zonai ir buvęs Vokietijos Demokratinės Respublikos teritorija. 1994 m. Kvedlinburgas buvo įtrauktas į UNESCO – Pasaulio paveldo sąrašą, nes vienas entuziastas nutarė prikelti mieste esančius unikalius vadinamojo fechverkinio stiliaus namus, kurių ten vienų skaičiavimais yra apie 800, kitų – per 1000. Lietuvoje ši statybos būdą mes vadiname vokiškuoju ir jį galime pamatyti Klaipėdos krašte. Tai statybos būdas, kai iš žiuolinių rastų surenciamas tam tikro pavidalo karosas, o stačiakampės ir trikampės angos užpildomas plytomis (seniausias būdas – išpynus medžio vytelėmis prikrečiama molio masės, sumaišytos su šiaudais). Būtent fechverkinio stiliaus statiniai, išlikę nuo 14–19 a., pirmiausia išgarsino miestelį. Kai imta juos restauruoti, panaudojant savas ir Europos lėšas, į miestelį ėmė plūsti turistai iš visos Vokietijos. Architektūros paminklų tvarkymas toli gražu dar nebaigtas.

Kitas turistų traukos centras Kvedlinburge yra buvęs moterų vienuolynas ir Šv. Servacijaus katedra, kurioje saugomas vadinamas Kvedlinburgo lobis. Kuo jis ypatinges? Antrojo pasaulinio karo metu šią teritoriją buvo užėmusi amerikiečių kariuomenė ir vienas gudruolis karininkas, susirinkęs istorines Kvedlinburgo brangenybes, išsiuntė jas į Ameriką. 1993 m. kvedlinburgiečiai sužinojo, kad vertybių grobėjui mirus atskiri daiktai iš dingusio lobio giminaičių yra pardavinėjami Teksaso valstijoje, JAV, ir nutarė jį atgauti. Vokietijos

valstybė, kuri tuo metu jau buvo susijungusi, istorines brangenybes įvardijo kaip lobį ir paskyrė 6 mln. markių „radybas“, kurias sumokėjo šeimai, ir taip brangenybes susigrąžino. Dabar jos yra saugomos Šv. Servacijaus katedroje. Lobis – tai Karolingų kodeksas, Kvedlinburgo evangelija dramblio kaulu inkrustuotu viršeliu, Henrike I šukos, paaugsuota šv. Servacijaus (jo vardu pavadinta katedra) skulptūra ir mums įdomus daiktas – inkrustuota dramblio kaulu brangenybių dėžutė, pagaminta tame pat 10–11 amžiuje, kaip buvo rašomas ir metraštis, kuriame paminėtas Lietuvos vardas. Visai galimas dalykas, kad tą daiktą lietė ir metraštininko, o greičiau – metraštininkės, rašiusios žodį „Lituae“, ranka.

Kvedlinburgo moterų vienuolynas ir Šv. Servacijaus bažnyčia 10 a. buvo pastatyta ant smiltainio kalvos, kunigaikščio Herniko I rūmų vietoje. Šiuo metu senosios statybos išlikę fragmentai, o dabartinių rūmų pastatai ant kalno pastatyti vėliau – 16–17 a. Pats vienuolynas 1802 m. – Napoleonio laikais, sekularizacijos proceso metu, buvo paleistas, jo turtas privatizuotas.

Miestas, priėmės Liuterio tikėjimą, vystėsi apačioje, kalvos papédėje. Pirkliai ir amatininkai, sutvirtėję ir įstojo į Hanzos sąjungą, ėmė priešintis vienuolyno abatėms, glaudžiai susijusiomis su imperatorių gimine (1009 m. vienuolyno abatė buvo imperatoriaus Otono III sesuo Adelaidė). ir norejusioms valdyti miestą. Kurį laiką vyko arši priešprieša tarp vienuolyno ir miesto. Bet visa tai vyko jau daug vėliau, o kas gi čia vyko 10 a. – tais mums svarbiais 1009-aisiais?

Kvedlinburgo vienuolyno metraštininkė užrašė savo arba įvykių liudytąjo amžininko patikinimą lotyniškai: „Sventasis Brunonas, dar vadinamas Bonifacu, arkiviskupas ir vienuolis, vienuoliktaisiais savo atsivertimo metais Rusios ir Lietuvos (lot. Russiae et Lituae) pasienyje pagonių užmuštas su aštuoniolika saviškiu kovo 9 dieną nukeliavo į dangų“.

Kai kurie istorikai, remdamiesi kitais šaltiniais, spėja, kad tai atsitiko ne Lietuvoje, o Prūsijoje, tik Lietuvos pasienyje, bet tai neturi reikšmės – pasauliui jau buvo pranešta, kad yra toks kraštas Lietuva. Kiti šaltiniai sako, kad šv. Brunonas apkrikštijo Lietuvos karalių Netimerą, kuris ir jo gentiniai įtikėjo vienuolio Brunono mokymu. Netimeras net ketino palikti sostą ir prisidėti prie Brunono misijos, bet jo brolis, gyvenantis atskirai, nerorėdamas to leisti, nužudė ne tik Brunoną, bet ir 18 jų lydėjusių žmonių. Likusieji gyvi liudininkai, tarp kurių buvo ir misionieriai iš Kvedlinburgo, grijo namo.

Kvedlinburgo metraščio, fiksuančio Lietuvos vardą, nėra išlikusio, bet yra išlikęs jo nuorašas, saugomas Drezdeno bibliotekoje.

(keliamas į 5 psl.)

2009 m. birželio 5 d.

Tremtinys

Nr. 21 (851)

5

Stanislovas ABROMAVIČIUS

Augustino gyvenimo prasmė

Augustinui ŠVENČIONIUI – 80 metu

Atkurtos Lietuvos laisvės kovos sajūdžio Didžiosios Kovos apygardos vadą dimisijos kapitoną dr. Augustiną Švenčionį gali pamatyti beveik visuose patriotiniuose renginiuose. Jis dalyvauja ir kitų organizacijų veikloje, turivis eilę visuomeninių pareigų – yra Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos narys, Lietuvos politinių kalinų ir tremtinų sajungos valdybos garbės teismo pirminkas, Lietuvos politinių kalinų sajungos valdybos narys. Apdovanotas Výčio Kryžiaus ordino Riterio kryžiumi, Lietuvos nepriklausomybės, Karaliomenės kürėjų savanorių medaliais, LLKS 1-ojo laipsnio Partizanų Žvaigžde. Apie savo jaunystę Augustinas sakė, kad tai buvo žiaurus laikotarpis, kai jaunimas apsiginklavo ir kovojo su priešu. Kova buvo negailestinga, bet vertėjo kovoti prieš tokią galybę okupantų, kentėti lageriuose, tremtyje, išlikti gyviems ir papasakoti tikrąją Lietuvos istoriją. Reikėjo ginti net ir tada, kai žinojome, kad pralaimėsime. Tai buvo daugelio lietuvių kraujyje, širdyje ir svajonėse.

Dažnai Augustinas bendrauja su ginklo draugais. Tik tokių žmonių vis mažiau ir mažiau... Dabar daug dėmesiokiria jaunimo auklėjimui, lankosi patriotinėse stovyklose, renginiuose, mokyklėse.

* * *

Augustinas Švenčionis i antisovietinio pogrindžio veiklą įsitrukė dar paaugliu būdamas, tuo po sovietinės armijos sugrįžimo į téviškė – Ilgakiemio k., Žaslių valsč., dabar – Kaišiadorių r. Jis gerai prisimena Kaišiadorių gimnazijos kapelioną Marijoną Petruvičių, skiepijusi vaikams meilę Tévynei, mokyklą, tévelius. Juk Augustinas turėjo gerą pavyzdį – tévelį Aleksandrą, buvusi Saulių sąjungos Ilgakiemio 28-ojo būrio vadą, apdovanotą Saulių Žvaigždės ordinu. Deja, likimas jam lémė ilgus tremties metus, kai 1948 m. gegužės 22 d. buvo išvežtas į Krasnojarsko kraštą, Jeniseisko rajoną.

Norėdamas apsaugoti nuo nelaimės nutarė, kad jaunuolis siektų mokslo, tad 1944 m. rudenį išsiuntė sūnų mokyti į Kauno 4-ąją gimnaziją. Lietuviškoje šeimoje visada tévelių sprendimai prikygo įstatymui, tik noras padėti kovojančiams partizanams paskatino vaikiną tapti Didžiosios Ko-

vos apygardos (DKA) A rinktinės 2-ojo bataliono, vadovaujamo Prano Petkevičiaus-Kariūno, ryšininku. Kaune įstojo ir į gimnazijos pogrindinę organizaciją „Viltininkai“. Jai vadovo mokytojas Julijonas Keturka. Gimnazistai, pagal DKA 6-ojo bataliono (vadas K. Gurskas-Riešutas) vadovybės nurodymą,

Dimisijos kapitonas Augustinas Švenčionis

Kauno rytinėse prieigose įkūrė rezervinį partizanų talkininkų būrį „Drdžioji viltis“. Susitikdavo su bataliono pašiuntiniais Marijonos Ramanauskienės namuose Kaune, Jurbarko g., kur buvo apygardos konspiracinis butas, ir pas Vilijampolės bažnyčios kleboną Aleksandrą Masaitį. Pasirinko Jurkos slapyvardį, vėliau tapo Rytas. Davė priesaiką partizanų vadovybei. Jo bendražygiai buvo Viktoras Akučionis-Grovas, Algimantas Goštautas-Algis (žuvo suėmimo metu), Henrikas Bekeris-Kepalas (žuvo lagerje), Antanas Jančaitis-Jančius, Alfonsas Juškevičius, Balys Rasiulis, Adas Laurinaitis, Gintautas Maželis, Raimundas Šilinskas-Šilė, Aleksas Siauciūnas-Amatūskė (žuvo lagerje), Kazimieras Zakeriūnas-Zakaras, Petras Vainius-Sakalas (žuvo nuo smogikų Naujasodžio k., prie Palemono), Bronius Marcinkevičius, Romas Pagonis-Kupstas...

1946 m. pavasarį sovietų saugumas susekė ir išaiškino „Viltininkų“ organizaciją. Taip Augustinas Švenčionis trumpam atsidūrė Riešuto, vėliau – Jono Ožeraičio-Vaidoto būriuose. Jų veikimo teritorija buvo Pažaislio, Karmėlavos, Rumšiškių ir Beišrakų miškai. Pasiekdavo Pakuonio ir Jiezno apylinkes. Buvo keli susidūrimai Beišrakų, Karmėlavos miškuose.

Bendravo su Viesulo ir Vermachto partizanais jau Tauro apygardoje.

1947 metų pavasarį Augustinas Švenčionis Žaslių valsčiuje, netoli Navasodų k., pateko į stribų pasalą. Tik vėliau sužinojo, kad jis išdavė Mikas Važnevičius, buvęs jo bendražygis partizanas, persimetęs į Žaslių stribų būrių. Jau Atgimimo metu atsitiktinumas suvedė akis į akį su išdaviku, tačiau į klausimą „Kodel?“, tas tik nuleido galvą...

Po poros savaičių kankinių Augustinui Švenčioniui stebuklingai pavyko iš Žaslių NKVD daboklės pabėgti. Grįžo į būrį, kai DKA A rinktinės veikla po Markulio išdavycių buvo paralyžiuota, suimiți ar nužudyti vada. Daug kovotojų pasinaudojo saugumo sugalvota provokacija ir išvyko gyventi į Vilnių su padirbtais pasais, tačiau atsidūrė saugumo naguose. Augustinas pradėjo slapstytis vienas. 1948 m. nukeliavo į Širvintų valsč., slapstėsi K. Stravinsko ir M. Piepaliaus sodybose. Metydamas pėdas, Augustinas išvyko į Jotainių k., Vadoklių valsč., Panevėžio aps., bandė įsidarbinti mokytoju. Pajutęs esąs sekamas spruko į Stelmužę, Imbrado valsč., pradėjo dirbti pradžios mokyklos mokytoju, tačiau 1949 m. balandžio 13 d. saugumiečiai ji areštavo mokinį akivaizdoje, surakino antrankiais rankas. Karinis tribunolas apkaltino tévynės išdavimui ir nuteisė 10 m. griežtojo režimo lagerio ir 5 m. tremties. Taip atsidūrė Kazachstano stepėse, Karagandos lageriuose...

1954 m. Augustinas Švenčionis dalyvavo garsiaame politinių kalinių sukiliame Džezkazgano Rudniko lageryje, buvo komiteto narys kartu su lietuviais Jonu Stanevičiumi, Alfonsu Šilale, Leonu Birgiola, Leonu Pališkiu ir kitu tautybių patriotais. Sukilių kalinių nutraukė po 40 dienų, kai prie lagerio sienų privažiavo tankai, vidaus kariuomenė, žiauriai nuslopinusi maištą Kengyre.

Augustiną iš lagerio išleido 1955 m., tačiau Krasnajarsko krašte dar teko išbūti iki 1957 m. pabaigos. Namo grįžo iškankintu kūnu, tačiau nepalūžes. Kabinosi į gyvenimą, nors buvo daug akimirkų, kai lyg ir nesimatė išeities. Baigė aukštajį mokslą, apsigynė disertaciją, ilgus metus dėstytojavo Lietuvos žemės ūkio universitete.

Naujos knygos

Jau septynioliktoji knyga

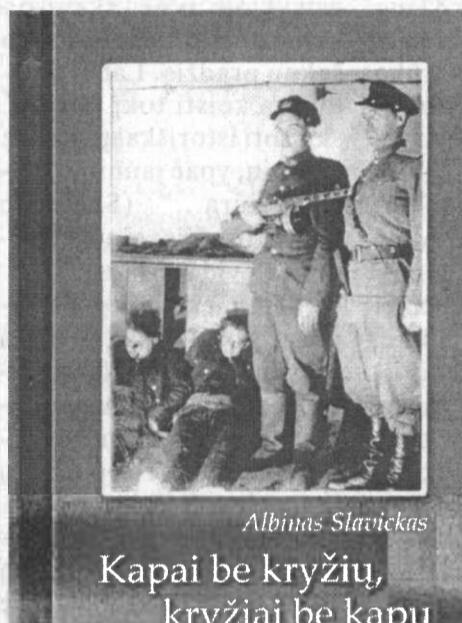
Neseniai išleista kauniečio rašytojo Albino Slavicko knyga „Kapai be kryžių, kryžiai be kapų“. Leidinyje aprašytos partizanų kovos. Apie jas papasakojo tų dienų liudininkai ir dalyviai, autorius rēmėsi ir archyvine medžiaga. Knygos pavadinimui "pasiskolin-

Glemžaitė. Knygoje aprašyti kautynių epizodai, žiaurūs smogikų veiksmai, klasta ir išdavystės. Straipsnis "Partizanų globėja" – apie Juliją Černiauskienę iš Kalvarijos, rēmusi partizanus, auginusią partizanų šeimos dukrelę.

Knygoje vaizdžiai aprašyti buvusio tremtinio Jono Koklevičiaus prisiminimai apie grumytines su meška tai- goje, išspausdinčia kauniečio Leoną Juozonį, Justino Garšvos, Pijaus Krušinsko, poeto Viktoro Junkaičio prisiminimai, apybraižos apie prelatą Mykolą Krušavičių, legendinį partizanų vadą Juozą Lukšą-Daumantą ir daugelį kitų. Besidomintys karyba ras partizanu

naudotų ginklų, slėptuvius, bunkerius, piešinių. Knygoje taip pat publikuojama kelėtas eilėraščių. "Dar ne viskas surasta, išsakyta, nes Laisvės kovų istorijos klo dai – po tylinčia atmintim", – rašo autorius. Knygą galima įsigyti LPKTS būstinės knygynelyje Kaune, Laisvės al. 39.

"Tremtinio" inf.

Albinas Slavickas

Kapai be kryžių, kryžiai be kapų

ti" žodžiai, įrašyti koplytstulpje, ženklinančiamė buvusių Bulovų sodybos vietą Rokiškio aps. Žiobiškio parapijos Kalpokiškio vienkiemje. Bulovų šeimos likimas, kaip ir daugelio lietuvių patriotų šeimų, – kalėjime nu-kankintas tévas Pranciškus Bulovas, už Lietuvos laisvę žuvo sūnūs: Jonas, Antanas, Juozas, žmona poetė Diana

Kvedlinburgas. Čia pirmą kartą įamžintas Lietuvos vardas

(atkelta iš 4 psl.)

Nuorašas 1710 m. buvo publikuotas garsiojo filosofo ir įvairių iniciatyvų autorius, Prūsijos mokslo akademijos steigėjo ir pirmojo prezidento Gotfrydo Vilhelmo Leibnico ir į Lietuvos istoriją pateko greičiausiai per 19 a. šaltinių rinkinį „Scriptores rerum Prusicarum“, kurio I tome iš Kvedlinburgo analų buvo išspausdintos tik išstraukos su 1009 m. įvykio fragmentu. Lietuvoje pirmą kartą tą faktą prieš Antrajį pasaulinį karą paminėjo pirmosios lietuviškos istorijos autorius Adolfas Šapoka, plačiau 1983 m. aptarę prof. Edvardas Gudavičius. Tai ir davė pagrindo 2009

metus skelbtį Lietuvos varado paminėjimo 1000-mečio metais.

Šiandien Kvedlinburgas – gyvas, judrus, turistų knibždantis miestas (su maždaug 30 tūkst. gyventojų). Tuo galėtų pasinaudoti Lietuva ir lietuviai, tik reikėtų tokio pat užsispyrusio žmogaus, kaip tas, kuris nutarė atgavinti Kvedlinburgo fechverkinę architektūrą ir priverė iš nuostabos aiktelėti višą Vokietiją. Pasinaudodami Kvedlinburgo populiarumu įjo istoriją galėtume įrašyti ir trečią šio miesto įžymybę – senuosius metraščius, kuriuose pirmą kartą paminėtas Lietuvos vardas. Audronė V. ŠKIUDAITĖ

Misija – Lietuvos šviesuoliai

“Sibiro Alma Mater” – lyg ir keistas žodžių junginys, tačiau verčiantis susimąstyti apie 20 amžiaus vidurio golgotą, kurią patyrė sovietų Rusijos okupuotų valstybių jaunimas.

Visi tremtiniai, neišskriant vaikų, pateko į ekstremalias gyvenimo sąlygas – nepakeliamas darbas, fizinis ir psichologinis smurtas, nuolatinis pažeminimas, griežtas judėjimo aprūbojimas. Daug kur mokyklų nebuvo iš viso, o kur jos buvo, dažnai trūko mokytojų... Tačiau lietuviškas atkaklumas darė savo. Tokiomis sąlygomis Sibire mokėsi Lietuvos vaikai – tokia ir triologija “Sibiro Alma Mater”.

Skaitant daugelio, tuomet dar vaikų, gyvenusių Sibire, prisiminimus, kaskart vis iškyla šviesus motinų paveikslas (tėvai dažniausiai buvo GULAGe). Jų nejirkėtinas atkaklumas, dorovė, darštumas, motiniška išmintis ir meilė skatino bei suteikė galimybę savo vaikams siekti mokslo, neleido paklysti niūriame “vidurnakty”. Tai tie vaikai, siekė mokslo “ten” ir “tada”, artino Lietuvos Šviesą ir Laisvę. Todėl, manau, garbingoje vietoje pri-valome pastatyti paminklą Motinai Tremtinei – jis reikštų tautos padéką.

Taigi grįžkime į Lietuvą, ir kaip šviesaus atminimo tremtinys; poetas Vytautas Cinauskas, paklauskime: “Tai kaip, sūnau, ten, Lietuvoj?”, pasidomėkime, ar jau Neprikalaujamos Lietuvos moksleivių ižino, kaip siekė mokslo jų bendraamžiai prieš 60 metų, ar domisi netolima tėvų ir senelių, netekusių jaunystės, praeitimi, ar žino, kad Lietuvoje buvo siekiama išrauti tautiškumą su šaknimis...

Labai neramu, kad jau 18 metų veikianti Lietuvos švietimo sistema neskiria pakankamai démesio moksleivių tautiniams ir patriotiniams ugdymui, žmogiškųjų vertibių nuostatų formavimui, darniam fundamentalių žinių ir pasaulėžiūros santykio suvokimui. Mokyklos faktiškai depatriotizuotos – tai ateityje gali sukelti liūdnų pasekmis. Atskirų visuomeninių organizacijų arba pavienių asmenų inicijuojami renginiai, tarpjų ir mokyklose, ugdytantys pilietiškumą, patriotiškumą arba tautiškumą, dar netapo valstybės politikos prioritetu. Apie tai kalba ir patys moksleiviai. Pateikiu Lietuvos gy-

ventojų genocido ir rezistenčios tyrimų centro iniciatyva 2008 m. organizuoto moksleivių rašinių konkursu “Lietuvos kovų už laisvę ir netekčių istorija” dalyvių minčių: “Tiems, kurie užaugo ir subrendo nepriklausomoje Lietuvoje, net Antrojo pasaulinio karo istorija atrodo tolima ir neaktuali, į tuos metus žiūri kaip į vieną iš istorijos pamokų temų, dėstomų mokykloje, o ne į skaudžią savo senelių patirtį, į savo šaknų pradžią. Labai svarbu yra keisti tokį požiūrį, skatinti istoriškai platesnę žmonių, ypač jaunimo, moksleivių paskatinti, moksleivai aktyviai įsitraukė į organizuotus mokinių rašinių konkursus: „Noriu būti Lietuvos šviesuoliu“ – konkursas surengtas Šilutės ir Šiaulių miestų mokyklų moksleiviams; „Tada ir dabar“ – Druskininkų mokyklų moksleiviams; „Palaimintos kliūties, nes jas nugalėdami, tobulėjame“ (R.Rerichas) – Vilniaus miesto mokyklų moksleiviams.

“Tik niekaip negaliu suprasti, kodėl dabar, sugrižus taip laukta nepriklausomybei Lietuvon, aplinkinių kaimų gyventojai tiek mažai žino apie juos. Tik po mažą kruopelę gali išgirsti apie iškilų Leliūnų krašto žmogų – partizaną Sakalą; vieną kitą eilutę tegali surasti raštuose tarp tautos didžiavyrių.

Kodėl net iš apšiurusios nuotraukos jis sunkiai begali pasibelsti į savo bendraamžių, naujos kartos jaunimo širdį? Ir dar kažin, ar begali?” (Monika Motiejaitė, Utenos Adolfo Šapokos gimnazija).

Grįžkime prie “Sibiro Alma Mater”. Rankose laikome jau trečią knygą, išleistą Lietuvos vardo tūkstantmečio minėjimo metais. Pirmoji “Sibiro Alma Mater” knyga išleista 2005 m., antroji – “Sibiro Alma Mater Dimicandum!” išleista 2007 m. Trilogijos sudarytojas – šiaulietis, buvęs tremtinys Romualdas Baltutis, leidėjas – VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla. Galima būtų pateikti ir daugiau statistikos – kiek straipsnių, kiek bendraautorų ir kitos. Kiek nedaug pasakyta, ir, atrodo, viskas aišku... Tačiau kiek išminties, triūso, nusivylimu ir džiaugsmu, kiek abejonių ir dvasios pakilimo momentu pergyveno knygų sudarytojas, kol jas išvydo skaityojas. Teko daug bendrauti su Romualdu Baltučiu. Jis sakydavo, kad trečioji “Sibiro Alma Mater” – tai akmuo, padėsiantis suskaldyti šį abejingumo gaubtą. Ateis dieนา, kai knygose pateikti autentiški prisiminimai taps kalnamaja medžiaga komunizmo ideologijai.

Kiekvienos knygos pasiodymas skatina moksleivių susidomėjimą pačiu ir draugų tėvų bei senelių sunkiai įsivaizduojamu gyvenimo keliu. Kilo poreikis pažinti, suvokti ir svarstyti. Romualdo Baltučio sudarytos knygos „Sibiro Alma Mater“ įkvėpti, mokytojų paskatinti, moksleivai aktyviai įsitraukė į organizuotus mokinių rašinių konkursus: „Noriu būti Lietuvos šviesuoliu“ – konkursas surengtas Šilutės ir Šiaulių miestų mokyklų moksleiviams; „Tada ir dabar“ – Druskininkų mokyklų moksleiviams; „Palaimintos kliūties, nes jas nugalėdami, tobulėjame“ (R.Rerichas) – Vilniaus miesto mokyklų moksleiviams.

Geriausia konkursiniai darbai publikuoti knygoje „Sibiro Alma Mater Dimicandum!“, nugalėtojai apdovanoti diplomais, knygomis ir kitomis vertingomis dovanomis.

Trilogija „Sibiro Alma Mater“ su kaupu atlieka savo misiją – skatina jaunimą domėtis istorine bei moraline tematika, ugdo patriotiškumą ir pilietiškumą, pagarbą ir pasididžiavimą savo tauta, skatina praeities, dabarties ir ateities kartų dialogą. Tikiu, kad daugelis vaikų, besidominčių savo „šaknų pradžią“ ir susipažinusiu su trilogijos „Sibiro Alma Mater“ bendraautoriais, bent prisilietė prieano laikotarpio negandų, kurie dalyvavo konkursuose, nors ir netapo nugalėtojais, ateityje taps gerais mokytojais, inžinieriais, mokslininkais arba politikais, svarbiausia – taps gerais piliečiais, taps Lietuvos šviesuoliais.

Kartu trilogija primena pasauliui apie komunistinės ideologijos nešėjų padarytus nusikaltimus žmonijai ir žmoniškumui. Deja, tai dar neįvertinta istoriniu bei teisiniu aspektu. Vakarų pasaulis, nepažinęs „praktinio“ komunizmo, negali suprasti taikyto genocido, todėl ten, Vakaruose, sukurtas komunizmo ideologijos neliečiamumo gaubtas. Romualdo Baltučio sudaryta trijų dalių knyga „Sibiro Alma Mater“ – tai akmuo, padėsiantis suskaldyti šį abejingumo gaubtą. Ateis dieนา, kai knygose pateikti autentiški prisiminimai taps kalnamaja medžiaga komunizmo ideologijai.

Vytas MILIAUSKAS,
LPKTB valdybos
pirmmininkas

Paminklas Lietuvos Laisvės kovotojams

Šalia Utenos rajono savivaldybės pastato iškilo paminklas žuvusiems Vytauto apygardos partizanams atminti. Šviesaus granito trikampis su skaidraus stiklo kryžiais išsiskiria žalioje aikštės aplinkoje. Paminklo auto-rius skulptorius Vidmantas Gylikis.

Partizaninis karas prieš okupantus Utenos krašte prasidėjo 1944 metų vasarą, į kraštą įžengus Raudonosios armijos kariams ir paskelbus vyru mobilizaciją. Dauguma uteniškių paėmė į rankas ginklą ir išėjo kovoti su besikuriančių stribų gaujomis bei NKVD pajėgomis.

Daug jaunu vyru krito didvyrių mirtimi dėl Tėvynės laisvės ir Neprikalaujomybės. Atkurtos Vytauto apygardos partizanų vadų, buvęs politinis kalnys Bronius Zabulis teigė, kad Utenos krašte veikusioje Vytauto apygardoje už Tėvynės laisvę kovojo per 2000 partizanų. Tarp jų buvo ir narsių moterų. Nelygioje kovoje krito apie 1200 jaunų Tėvynės patriotų, kiti buvo nuteisti ir įkalinti Sibiro lageriuose.

Vytauto apygardoje veikė trys rinktinės – Liūto, Lokio ir Tigro. Utenos miesto bei aplinkinių kaimų partizanai iš Utenos, Molėtų, Alantos, Labanoro, Skiemonių ir kitų apylinkių priklauso Liūto rinktinei. Lokio rinktinėje kovojo Dusetų, Salako, Dūkšto, kitų vietovių partizanai, Tigro rinktinėje – Ignalinos, Didžiasalio, Adutiškio, Švenčionių, Švenčionelių krašto vyrai. Šioje rinktinėje kovojo ir paskutiniai Lietuvos ginkluoto pasipriešinimo dalyvis Antanas Kraujelis. Negalima pamiršti ir partizano Stasio Guigos, beveik visą savo gyvenimą praleidusis slėptuvėje.

Paminklas Utenio aikštėje skirtas visiems Vytauto apygardos Laisvės kovotojams – žuvusiems miškuose,

kalėjusiems Sibiro kalėjimuose, kentėjusiems tremtyje, nukankintiems, sušaudytiems, išniekintiems... Paminkle įrašyti žodžiai liudija, jog jis skirtas Vytauto apygardos partizanams, kovoju siems 1944–1953 metais.

Paminklas pastatytas Lietuvos gyventoju genocido ir rezistencijos tyrimo centro (LGGRTC) lėšomis. Jis atidengtas ir pašventintas gegužės 16 dieną. Iškilmės prasidėjo šv. Mišiomis Utenos Kristaus Žengimo į dangų bažnyčioje. Popamaldą parapijos klebonas dekanas Juozapas Kuodis paminklą pašventino, atidengimo ceremonijoje dalyvavo buvęs politinis kalnys monsinjoras kunigas Alfonsas Svarinskas, Daugailių Šv. Antano Paduviečio parapijos klebonas, garbės kanauninkas Petras Baltuška, Seimo narė D.Kuodytė, LGGRTC direktoriė T.Burauskaitė, LGGRTC memorialinio muziejaus direktoriė G.Jakubonienė, paminklo autorius, skulptorius V. Gylikis ir kiti svečiai.

Iškilmės pradėjo atkurtos Vytauto apygardos vadus Bronius Zabulis, paminklą atidengė Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio pirmmininkas dim. plk. Jonas Čeponis. Sveikinimo žodį taré Utenos rajono meras A.Katinas, dainavo Utenos kultūros centro buvusių politinių kalinių ir tremtinų choras “Ainiai” (vad. A.Driukas), dalyvavo paskutinio Lietuvos partizano A.Kraujelio sūnus Antanas Snukiškis.

Partizanų kovą prisiminė LPKT bendrijos pirmmininkas N.Stasiškis, Seimo narys E.Pupinis. Meninė programėlę papildė Utenos muzikos mokyklos, vaikų darželio auklėtiniai, Dauniškio gimnazijos choristai, skambejo Adolfo Šapokos gimnazijos pučiamųjų orkestro melodijos.

Algirdas MEILUS

Pastatykime paminklą Motinai

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sajunga jau ne vienetus metus siekia įamžinti Laisvės Kovotojų Motinų atminimą. Prieš kelerius metus kilo idėja pastatyti simbolinį Kovotojų žuvusių už Lietuvos Laisvę, Motinos paminklą, numatyta jam vieta – Kauno Ramybės parke. Sumanymas pradėtas įgyvendinti. Prie šio paminklo pastatymo galite prisidėti ir Jūs, Jūsų šeimų nariai, giminės, kaimynai, pervesdami į Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sajungos DnB NORD banko sąskaitą Nr. LT864010042501566754 norimą paaukoti sumą.

* * *

Dėkojame paaukojusiesiems lešų Laisvės Kovotojų, žuvusių už Lietuvos Laisvę, Motinos paminklui:

Antaninai Garšvienei – 200 litų,

Antanui Venskui – 200 litų,

Irenai Kalninaitei – 100 litų,

Albinui Kazulėnui – 200 litų,

Janinai ir Vytautui Vilčinskams – 100 litų.

LPKTS pirmininkas Antanas LUKŠA

2009 m. birželio 5 d.

Tremtinys

Nr. 21 (851)

7

Skelbimai

Birželio 13 d. (šeštadienį) 12 val. Lietuvos liaudies buities muziejuje Rumšiškėse, prie tremtinų žeminukės-jurtos, įvyks tradicinis lapteviečių susitikimas. Paminėsime Gedulo ir vilties dieną bei 20-ąsias ekspedicijos "Lena 89" metines; pasiklausysime aktoriaus Petro Venslovo paruoštose programos. Teirautis tel. (8 37) 332 743.

Atsiliepkite

Prašome padėti atpažinti žuvusius partizanus ir vieną gyvą asmenį. Jei žinote nuotraukoje įamžintųjų apygardą, rinktinę, žūties datą ar aplinkybes, labai prašytume kreiptis į Kauko Rezistencijos ir tremties muziejų adresu Kaunas, Vytauto pr. 46, tel. (8 37) 323 179. Ir anksto dėkojame.

Kaip susiklostė likimas?

Savo gyvenimo etapą Sibiro lageriuose baigiau 1950 metų rugpjūtį. Teko gyventi Užpoliarėje, apie 5 km nuo Salecharo miesto, kolonoje Mosto dvor. Lageris buvo ant Obės kranoto. Teko iš medienos ruošti statybinę medžiagą tiltams.

Gavės grįžimo į Lietuvą dokumentus, nuėjau pas Joną Stanką (jau miręs), gyvenusį Salechardo miestelyje ir dirbusį dailide. Dviejų kambarėlių bute gyveno keturi vyrai ir mergina. Tuo metu, kai juos aplankiai, iš Obės įlankos salų gydytis buvo aplaukusios sesutės Onutė ir Genutė. Sužinojusios, kad grįžtu į Lietuvą, jos taip pat norėjo grįžti kartu su manimi. Onutė buvo pilniametė ir pasiūlė fiktyvią mūsų santuoką. Tuomet, kaip šeima, galėjome išvykti kartu. Jos sesutė tada buvo tik 13 metų. Tačiau penkerius metus išbuves lageriuose tokiam žingsniui nesiryžau, nes nieko nežinojau apie namiškius. Mūsų šeima buvo gausi: 8 vaikai ir tėvai, aš – vyriausias iš jų. Kai nesutikau vedyboms, prašė, kad parvežčiau į Lietuvą nors nepilnametę seserį. Iš jų šeimos Lietuvoje pas gimines buvo likę trys vaikai. Tremtyje atsidūrė tėvai ir dvi dukterys bei sūnus. Sutikau tai padaryti. Šukuriau versiją, kad mano šeima ištremta į tą pačią vietą, kur ir jos tėvai, tad gavės dokumentus grįžti į Lietuvą, pasiėmniau kartu nepilnametę Genutę.

Atsisiekinė su Onute Vorkutos stotyje leidomės į kelionę. Važiuojant traukiniu nesklandumų nebuvovo. Jei tekdavo persėsti ir ilgiau laukti kito traukinio, Genutę saugoti palikdavau stotyje laukiančioms moterims. Jos mielai mergaitę prižiurėdavo. Pasiekėme Vilnių. Traukiniu vykstant į Kauną prisistatė karininkas ir paprašė parodyti dokumentus. Kai paklausė, kas ta mergaitė, papasakoja sugalvotą istoriją. Jis susabejojo ir pasakė. "Išlipsite Vievyje ir išsiaiškinsime." Laimė, ji atkalbėjo jauną karininką, nes buvo išgéręs ir jam, matyt, tai buvo nesvarbu. Atvykę į Kauną radome prekinį traukinį, vyksiantį į Marijampolę. Mašinistas mane ir Genutę priėmė. Į mano namus parėjome naktį, tačiau šeima nemiegojo, nes apie grįžimą buvau parašę laišką. Genutę po kelių dienų teta išvežė pas gimines į Kapčiamiesčio valsčių. Nuo tos dienos nei apie ją, nei apie seserį Onutę nieko nežinau. Gal tas sugrįžimas Genutei nebuvovo rožėmis klotas, nes tuo laikotarpiu atsirasdavo skundikų ir padlaižių.

Jei atsirastų "Tremtinio" skaitojo, ką nors žinančiu apie Genutės ir Onutės likimą, atsiliepkite. Aš, Juozas Tamulynas, gyvenu Marijampolėje, Bažnyčios g. 13-22.

Kviečiame atsiliepti gimines arba pažinojusiuosius **Antaną DAUNORĄ**. Antanas Daunoras – partizanas Bomboeis žuvo 1947 m. rugpjūto 20 d. Sedos gироje, Mažeikių r. Jurbolis 1948 m. gyveno Ūkmergeje, Nuotekų g. 44.

Rašyti Albertui Ruginui, Ventos g. 43-26, Mažeikių. Mob. 8 604 13 375.

SL289

Redaktorė - Jolita Navickienė
Redakcija: Aušra Šuopytė,

Dalia Maciukevičienė,
Vesta Milerienė

Tremtinys

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214
Indeksas 0117. El. paštas: tremtinys@erdves.lt, LPKTS puslapis internete: <http://www.lpkts.lt>
Įmonės kodas 3000 32645. Ats/sąsk. AB "Vilniaus bankas", kodas 70440, Nr.LT18 70440600 0425 8365.
Spausdino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai
Offsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3680. Užs. Nr.

ILSEKITES RAMYBEJE

Katrė Klimaitienė
1919–2009

Gimė Juodupių k., Pilviškių valsč., gausioje 8 vaikų, mažažemėjų šeimoje. Mokėsi Pilviškių progimnazijoje, vėliau – Vilniaus aukštesniojoje prekybos mokykloje. 1945 m. téviškės sodyboje buvo įrengta slėptuvė partizanams. Katrė tapojo ryšininkė. Pajutusi, kad yra sekama, išvyko gyventi Ezerėli, įsidarbino durpyno kontore. 1947 m. einančią iš darbo suėmė, kankino Kauno saugume. 1948 m. išvežė į Mordoviją, spec. režimo lagerį, iš kurio grįžo po Stalino mirties. Téviškės ir tėvų jau neberado – buvo išvežti į Sibirą. 1956 m. įsidarbino Kauno duonos kombinato buhalterijoje. Vėliau dirbo medžio apdirbimo kombinate, ketaus liejykloje „Centrolitas“.

Palaidota Kauno Petrašiūnų kapinėse.

LPKTS Kauno filialas

Elena Petrevičiutė-
Juozapavičienė
1923–2009

Gimė Pakruojo r. Telišionių k., eilgio šeimoje. 1944 m. sukūrė šeimą su Poškiečių k. ūkininku Juliumi Juozapavičiumi, susilaikė sūnaus ir dukters. 1951 m. rudenį šeima buvo ištremta į Sibirą, Irkutsko sr., Zalariai r. Tremtyje gimė dar viena duktė. Į Lietuvą šeima grįžo 1958 m. įsikūrė savo sodyboje. Dirbo kolukyje. Elena međo rankdarbius, gražiai mezgė, nėrė, siuvinėjo.

Nuoširdžiai užjaučiame dukteris, sūnų, vaikaičius ir artimuosius.

LPKTS Pakruojo filialas

Jonas Vytautas Šernas
1924–2009

Gimė Biržų r. Genių k. ūkininkų šeimoje. 1949 m. su tėvais ir seserimi buvo ištremtas į Irkutsko sr. Čeremchovo r. Kurtauj gyvenvietę. Ten dirbo miško pramonės ūkyje statybininku. 1958 m. grįžo į Lietuvą. Dirbo kolukyje. Sukūrė šeimą, užaugino dukterį ir sūnų.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, seserį, dukterį, sūnų, vaikaičius ir kitus artimuosius.

LPKTS Biržų filialas

Mečislovas Supranavičius
1931–2009

Gimė Veisiejųose, Lazdijų rajone. 1950 m. baigė Veisiejų vidurinę mokyklą. Dar besimokydamas pradėjo rašyti eilėraščius, atspindinčius meilę Lietuvos laisvei ir jos žmonėms. Dauguma jo eilėraščių virto dainomis. 1951 m. už šią veikalą buvo nuteistas 25 m. ir įkalintas Vorkutos lageriuose. 1956 m. grįžo į tévynę. 1975 m. baigė Vilniaus statybos technikumą. Dirbo Lazdijų rajono statybos organizacijoje. Atkūrus Lietuvos Nepriklausomybę, tapo LPKTS Veisiejų filialo pirmininku. Aktyviai dalyvavo visuomeniniame ir politiniame gyvenime. Buvo tautodailininkas – jo pagaminti kryžiai puošia visą Lazdijų rajoną. Užaugino du sūnus.

Užjaučiame sūnus ir artimuosius.

LPKTS Lazdiju filialas

Salomėja Bepirštienė
1922–2009

Gimė Kregždžių k., Gražiškių valsč., Vilkaviškio r., ūkininkų šeimoje. 1948 m. išvežta į Krasnojarsko kr. Mansko r. 1959 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Vilkaviškio r. Kregždžių k., mamos téviškėje.

Palaidota Vilkaviškio r. Gražiškių kapinėse.

Užjaučiame dukterį ir sūnų su šeimomis bei artimuosius.

Kaina 1,60 Lt